Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
R. NORKUS
fremsat den 22. maj 2025[1]

Sag C-117/24

JYSK Kereskedelmi Kft.
mod
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest, Ungarn))

»Præjudiciel forelæggelse – miljø – krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning – anvendelse, opretholdelse og evaluering af en due diligence-ordning – rækkevidde – en virksomheds adgang til sit moderselskabs ordning«

1. Denne anmodning om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4, stk. 2 og 3, i forordning (EU) nr. 995/2010[2], sammenholdt med artikel 6, stk. 1, heri. I denne sag skal Domstolen nemlig tage stilling til rækkevidden af de forpligtelser, der påhviler en virksomhed, som bringer træ og træprodukter fremstillet heraf i omsætning på det indre marked for første gang, navnlig når den pågældende virksomhed er en del af en koncern.

I. Retsforskrifter

A. Forordning (EU) nr. 995/2010

2. I artikel 1 i forordning (EU) nr. 995/2010 med overskriften »Genstand« bestemmes:

»Ved denne forordning fastsættes kravene til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning på det indre marked for første gang, samt kravene til forhandlere.«

3. Samme forordnings artikel 2 med overskriften »Definitioner« har følgende ordlyd:

»I denne forordning forstås ved:

[...]

[1] – Originalsprog: fransk.

[2] – Europa-Parlamentets og Rådets forordning af 20.10.2010 om fastsættelse af krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning (EUT 2010, L 295, s. 23).

b) »bringe i omsætning«: enhver form for første levering, uanset hvilken salgsmetode der anvendes, af træ og træprodukter på det indre marked med henblik på distribution eller anvendelse som led i erhvervsvirksomhed, mod eller uden vederlag. […]

c) »virksomhed«: enhver fysisk eller juridisk person, der bringer træ eller træprodukter i omsætning

[…]«

4. I henhold til forordningens artikel 4 med overskriften »Virksomhedernes forpligtelser«:

»1. Omsætning af ulovligt fældet træ og træprodukter fremstillet heraf er forbudt.

2. Virksomhederne skal udvise den fornødne omhu, når de bringer træ og træprodukter i omsætning. Med henblik herpå skal de anvende et sæt procedurer og foranstaltninger, i det følgende benævnt en »due diligence-ordning«, som anført i artikel 6.

3. Hver virksomhed skal opretholde og regelmæssigt evaluere den due diligence-ordning, den anvender, bortset fra de tilfælde hvor virksomheden anvender en due diligence-ordning, der er udarbejdet af et overvågningsorgan, jf. artikel 8. Eksisterende overvågningsordninger under national lovgivning og enhver frivillig effektstyringsmekanisme, der opfylder kravene i denne forordning, kan anvendes som grundlag for due diligence-ordningen.«

5. Forordningens artikel 6 med overskriften »Due diligence-ordninger« er affattet således:

»1. De i artikel 4, stk. 2, omhandlede due diligence-ordninger skal omfatte følgende elementer:

a) foranstaltninger og procedurer, der giver adgang til følgende oplysninger om virksomhedens lager af træ og træprodukter, som er bragt i omsætning:

   – beskrivelse, herunder handelsnavnet og produkttypen samt den almindelige betegnelse for træarten og, hvor det er relevant, den fulde videnskabelige betegnelse

   – hugstlandet og, hvor det er relevant:

      i) den region i landet, hvor træet blev fældet, og

      ii) hugstrettigheder

   – mængde (udtrykt i rumfang, vægt eller antal enheder)

   – navn og adresse på virksomhedens leverandør

   – navn og adresse på den forhandler, som træet og træprodukterne er blevet leveret til

   – dokumenter eller anden form for information, der viser, at det pågældende træ eller træprodukt opfylder gældende lovgivning

b) risikovurderingsprocedurer, der giver virksomheden mulighed for at analysere og evaluere risikoen for, at ulovligt fældet træ eller træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning.

Sådanne procedurer skal tage hensyn til oplysningerne i litra a) samt de relevante risikovurderingskriterier, herunder:

– sikkerhed for overholdelse af gældende lovgivning, hvilket kan omfatte certificering eller andre ordninger, der er kontrolleret af en ekstern part, og som omfatter overholdelse af gældende lovgivning

– udbredelsen af ulovlig fældning af træ af bestemte træarter

– udbredelsen af ulovlig fældning eller praksis i hugstlandet og/eller den region i landet, hvor træet er fældet, herunder hensyntagen til forekomsten af væbnede konflikter

– sanktioner pålagt af FN's Sikkerhedsråd eller af Rådet for Den Europæiske Union imod import eller eksport af træ

– kompleksiteten af forsyningskæden for træ og træprodukter

c) medmindre den risiko, der er blevet identificeret som led i de i litra b) omhandlede risikovurderingsprocedurer, er ubetydelig, risikobegrænsende procedurer, der består af en række foranstaltninger og procedurer, som er hensigtsmæssige og forholdsmæssigt afpassede med henblik på effektivt at minimere risikoen, og som kan omfatte krav om yderligere oplysninger eller dokumentation og/eller krav om ekstern kontrol.

[...]«

6. I artikel 7 i forordning nr. 995/2010 med overskriften »Kompetente myndigheder« fastsættes i stk. 1:

»Hver medlemsstat udpeger én eller flere kompetente myndigheder, som har ansvaret for anvendelsen af denne forordning.

[...]«

7. I forordningens artikel 8 med overskriften »Overvågningsorganer« foreskrives følgende:

»1. Et overvågningsorgan:

a) opretholder og evaluerer regelmæssigt en due diligence-ordning som omhandlet i artikel 6 og giver virksomheder ret til at anvende den

b) kontrollerer, at dets due diligence-ordning anvendes korrekt af disse virksomheder

c) træffer passende foranstaltninger i tilfælde af, at en virksomhed forsømmer at anvende dets due diligence-ordning korrekt, herunder underretning af de kompetente myndigheder ved betydelige eller gentagne forsømmelser fra virksomhedens side.

[...]«

8. Forordningens artikel 10 med overskriften »Tilsyn med virksomhederne« har følgende ordlyd:

»1. De kompetente myndigheder fører tilsyn med, om virksomhederne overholder kravene i artikel 4 og 6.

2. De i stk. 1 omhandlede tilsyn foretages efter en regelmæssigt revideret plan på grundlag af en risikobaseret tilgang. Desuden kan der foretages tilsyn, når en kompetent myndighed er i besiddelse af relevante oplysninger, herunder på grundlag af begrundet mistanke fra tredjemands side vedrørende en virksomheds overholdelse af denne forordning.

3. De i stk. 1 omhandlede tilsyn kan bl.a. bestå i:

a) undersøgelse af due diligence-ordningen, herunder procedurerne for risikovurdering og risikobegrænsning

b) undersøgelse af dokumentation og optegnelser for at kontrollere, om due diligence- ordningen og -procedurerne fungerer korrekt

c) stikprøvetilsyn, herunder revisioner på stedet.

[...]«

B. Gennemførelsesforordning nr. 607/2012

9. I henhold til artikel 5 i gennemførelsesforordning nr. 607/2012[3] med overskriften »Virksomhedernes bogføring«:

»1. Oplysninger vedrørende virksomhedens lager, jf. artikel 6, stk. 1, litra a), i forordning [...] nr. 995/2010, og anvendelse af risikobegrænsningsprocedurer skal dokumenteres gennem tilstrækkelige optegnelser, der skal opbevares i 5 år og gøres tilgængelige for den kompetente myndighed.

2. Ved hjælp af due diligence-ordningen skal virksomhederne være i stand til at påvise, hvordan de indsamlede oplysninger er blevet kontrolleret ud fra risikovurderingskriterierne, jf. artikel 6, stk. 1, litra b), i forordning [...] nr. 995/2010, hvordan der er taget beslutning om risikominimering, og hvordan virksomheden har vurderet niveauet af risikoen.«

II. De faktiske omstændigheder i hovedsagen, det præjudicielle spørgsmål og retsforhandlingerne for Domstolen

10. JYSK Kereskedelmi Kft (herefter »JYSK Ungarn«) er et ungarsk selskab, der markedsfører træ og træprodukter, og som i denne forbindelse importerer træ og træprodukter fra tredjelande. Hele selskabets kapital ejes af moderselskabet LLG A/S (herefter »moderselskabet«), der er registreret i Danmark, og som beskæftiger sig med salg af træprodukter. JYSK Ungarn foretager importen uafhængigt og uden moderselskabets medvirken.

[3] – Kommissionens gennemførelsesordning af 6.7.2012 om de nærmere regler for due diligence-ordningen samt hyppigheden og arten af det tilsyn med overvågningsorganer, der skal føres i henhold til Rådets og Europa-Parlamentets forordning (EU) nr. 995/2010 om fastsættelse af krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning (EUT 2012, L 177, s. 16).

11. I 2023 gennemførte Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (nationalt kontor for sikkerhed i fødevarekæden, Ungarn, herefter »det nationale kontor«), der er den kompetente myndighed, som har ansvaret for anvendelsen af forordning nr. 995/2010 i Ungarn, et tilsyn på JYSK Ungarns hjemsted, hvor myndigheden navnlig undersøgte, om det pågældende selskab havde en due diligence-ordning som omhandlet i den nævnte forordning. Det viste sig ved dette tilsyn, at JYSK Ungarn anvendte en due diligence-ordning, der var blevet udarbejdet af moderselskabet, og som var baseret på risikoanalyser, der var blevet foretaget såvel af moderselskabet som af Preferred by Nature, der er et overvågningsorgan som omhandlet i samme forordnings artikel 8. Moderselskabet har flere datterselskaber i Europa, som alle anvender den samme due diligence-ordning.

12. Ved afgørelse af 26. maj 2023 fastslog det nationale kontor, at JYSK Ungarn havde overtrådt forordning nr. 995/2010, pålagde det nævnte selskab en bøde og påbød det at udarbejde sin egen due diligence-ordning med den begrundelse, at selskabet ikke havde en due diligence-ordning, der fungerede under dets navn og udtrykkeligt var udarbejdet med henblik på den af selskabet udøvede aktivitet, og at det heller ikke anvendte en due diligence-ordning, der var udarbejdet af et overvågningsorgan som omhandlet i artikel 8 i forordning nr. 995/2010.

13. JYSK Ungarn har anfægtet denne afgørelse ved Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest, Ungarn), som er den forelæggende ret i denne sag, og har gjort gældende, at den due diligence-ordning, som opretholdes af selskabets moderselskab, kan anses for at være dets egen ordning. Forordning nr. 995/2010 pålægger alene selskabet en forpligtelse til at anvende en due diligence-ordning, ikke til at udarbejde en sådan.

14. Det nationale kontor er derimod af den opfattelse, at en virksomhed som omhandlet i forordning nr. 995/2010 er forpligtet til selv at opretholde en due diligence-ordning. For så vidt som moderselskabet giver sine datterselskaber selvstændige opgaver som importører, hvilket er tilfældet for JYSK Ungarn, som udøver en aktivitet vedrørende import til Den Europæiske Unions område direkte, pålægger forordningen datterselskaberne og følgelig JYSK Ungarn navnlig selv at opretholde en due diligence-ordning.

15. I denne forbindelse er den forelæggende ret i tvivl om rækkevidden af den forpligtelse, der påhviler virksomheden som led i en due diligence-ordning som fastsat i forordning nr. 995/2010, og navnlig om, hvorvidt det for at opfylde denne forpligtelse er tilstrækkeligt, at en virksomhed anvender en due diligence-ordning, hvorved der indsamles oplysninger og foretages risikovurdering og -begrænsning i forbindelse med det træ og de træprodukter, som bringes i omsætning på det indre marked for første gang af denne virksomhed, eller hvorvidt en sådan virksomhed derimod er forpligtet til at have en due diligence-ordning, der fungerer under dennes navn og udtrykkeligt er udarbejdet med henblik på den af virksomheden udøvede aktivitet.

16. Den forelæggende ret har gjort gældende, at JYSK Ungarn, i betragtning af at selskabet udøver sin aktivitet uafhængigt, i sin egenskab af virksomhed som omhandlet i forordning nr. 995/2010 selv er underlagt kravene med hensyn til en due diligence-ordning. Endvidere har den forelæggende ret anført, at den kompetente myndighed, som har ansvaret for anvendelsen af denne forordning i Tyskland, i forbindelse med et tilsyn af moderselskabets tyske datterselskab fandt, at det pågældende datterselskab ved at anvende den ordning, der blev opretholdt af moderselskabet, opfyldte kravene med hensyn til en due diligence-ordning.

17. Under disse omstændigheder har Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 4, stk. 2 og 3, i forordning [...] nr. 995/2010, sammenholdt med samme forordnings artikel 6, stk. 1, fortolkes således, at det forhold, at virksomheden har adgang til de i [denne forordnings] artikel 6, stk. 1, omhandlede elementer i den due diligence-ordning, som opretholdes og evalueres af dens moderselskab eller anvendes af dette og er udarbejdet af et overvågningsorgan som omhandlet i [forordningens] artikel 8, er i overensstemmelse med disse bestemmelser?«

18. Forelæggelsesafgørelsen, som er dateret den 1. februar 2024, er indgået til Domstolens Justitskontor den 14. februar 2024. Det nationale kontor, som er den sagsøgte i hovedsagen, den ungarske og den spanske regering samt Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg. Disse berørte parter samt sagsøgeren og den sagsøgte i hovedsagen har ligeledes deltaget i retsmødet, som blev afholdt den 26. februar 2025.

III. Bedømmelse

19. Den forelæggende ret ønsker med sit spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om et datterselskabs praksis, som består i at have adgang til elementerne i en due diligence-ordning som fastsat i artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010, der opretholdes og evalueres af dets moderselskab eller anvendes af dette og er udarbejdet af et overvågningsorgan som omhandlet i forordningens artikel 8, er i overensstemmelse med de krav, der følger af forordningen. Den nævnte ret er således i tvivl om rækkevidden af de forpligtelser, der påhviler virksomhederne i henhold til samme forordnings artikel 4, stk. 2 og 3. Særligt ønsker den forelæggende ret oplyst, om forordningens artikel 4, stk. 2 og 3, og artikel 6, stk. 1, pålægger virksomhederne at have en due diligence-ordning, der fungerer under deres navn og udtrykkeligt er udarbejdet med henblik på den af virksomhederne udøvede aktivitet.

20. Det skal præciseres, at begrebet due diligence-ordning, som det spørgsmål, som den forelæggende ret har forelagt Domstolen i denne sag, er centreret om, ikke er defineret i EU-retten. I denne henseende fastsættes i artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 995/2010, at der er tale om et sæt procedurer og foranstaltninger, for hvilke kriterierne er opregnet i forordningens artikel 6, stk. 1. Følgelig kan det ved at sammenholde disse bestemmelser udledes, at der er tale om en trinvis metode, hvorved virksomhederne kan identificere og begrænse en risiko for, at ulovligt fældet træ eller træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning. I et vejledende dokument udstedt af Kommissionen vedrørende EU-træforordningen [4] anføres videre, at denne trinvise metode, som er dokumenteret og gennemprøvet, omfatter tilsyn og har til formål som led i en forretningsproces at frembringe et resultat, der er foreneligt med de tilstræbte mål.

21. Når dette er sagt, er det i retsmødet blevet klarlagt, at den due diligence-ordning, der var blevet udarbejdet af moderselskabet og stillet til rådighed for datterselskabet, gav adgang til samtlige elementer i ordningen som omhandlet i artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010, og at moderselskabet navnlig foretog risikovurdering og -begrænsning for sit datterselskab. Med henblik på at give en hensigtsmæssig besvarelse af den forelæggende rets spørgsmål vil jeg, i

[4] – Meddelelse fra Kommissionen, vejledende dokument vedrørende EU-træforordningen, C(2016) 755 final. Dette dokument, der kan betegnes som »soft law« eller regler, som ikke er juridisk bindende, udgør ikke desto mindre en nyttig reference med henblik på gennemførelsen og anvendelsen af forordning nr. 995/2010.

forbindelse med at jeg undersøger rækkevidden af de forpligtelser, der påhviler virksomhederne i henhold til forordningens artikel 4, stk. 2 og 3, og artikel 6, stk. 1, tage disse præciseringer i betragtning.

22. Ifølge fast retspraksis skal der ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse ikke blot tages hensyn til dennes ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af[5].

A. Ordlydsfortolkning

23. Hvad angår ordlyden af de omhandlede bestemmelser fremgår det af artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 995/2010, at virksomhederne med henblik på at udvise den fornødne omhu, når de bringer træ og træprodukter i omsætning, skal »anvende« en due diligence-ordning. Denne artikel fastsætter i stk. 3, at hver virksomhed »skal opretholde og regelmæssigt evaluere den due diligence-ordning, den anvender, bortset fra de tilfælde hvor virksomheden anvender en due diligence-ordning, der er udarbejdet af et overvågningsorgan, jf. artikel 8«.

24. Indledningsvis noteres, at det følger af affattelsen af forordningens artikel 4, stk. 2 og 3, at virksomheder, der bringer træ og træprodukter fremstillet heraf i omsætning for første gang, pålægges to slags forpligtelser: dels forpligtelsen til at anvende en due diligence-ordning, dels forpligtelsen til at opretholde og evaluere denne[6].

25. Den første forpligtelse vedrørende anvendelse af en due diligence-ordning er nærmere angivet i artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 995/2010, som udtrykkeligt henviser til artikel 6 heri, hvori de elementer, som due diligence-ordninger skal omfatte, er opregnet. Det fremgår af en samlet fortolkning af disse bestemmelser, at forpligtelsen til at anvende en due diligence-ordning ikke kan adskilles fra iværksættelsen af passende foranstaltninger, der skal være baseret på samtlige elementer i den pågældende ordning. Disse foranstaltninger skal i denne forbindelse i) give virksomheden adgang til oplysninger vedrørende det træ og de træprodukter fremstillet heraf, som den bringer i omsætning, ii) give virksomheden mulighed for på grundlag af disse oplysninger at analysere og evaluere risikoen for, at ulovligt fældet træ eller træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning, og iii) give virksomheden mulighed for at begrænse en sådan risiko, hvis denne er ikke ubetydelig[7].

26. Desuden vedrører forpligtelsen til at anvende en due diligence-ordning direkte indholdet heraf, dvs. de konkrete elementer, som ordningen omfatter, og som logisk set kan variere i forhold til den enkelte virksomheds specifikke erhvervsvirksomhed. Hertil kommer, at due diligence-ordningen under hensyntagen til ordlyden af disse elementer, som er opregnet i artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010, efter min opfattelse skal være knyttet til den

[5] – Dom af 5.9.2024, W. GmbH (C-67/23, EU:C:2024:680, præmis 70).

[6] – Denne forståelse gør sig gældende dels som følge af selve opbygningen af artikel 4 i forordning nr. 995/2010, hvori der sondres mellem forpligtelserne i stk. 2 og 3, dels på grund af den forskellige terminologi, der anvendes til at beskrive forpligtelserne, således som jeg har redegjort for i nærværende punkt i dette forslag til afgørelse.

[7] – Artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010. Jeg finder det i denne forbindelse vigtigt at præcisere, at denne forordnings artikel 6, stk. 1, litra b) og c), sammenholdt med artikel 4, stk. 2, heri, henviser til vurdering og begrænsning af *risikoen* i modsætning til evaluering af en due diligence-ordning, som er omhandlet i nævnte forordnings artikel 4, stk. 3.

erhvervsvirksomhed, hvorigennem virksomheden bringer træet eller træprodukterne fremstillet heraf i omsætning. Disse elementer skal navnlig føre til, at den specifikke risiko, der er forbundet med den pågældende virksomhed, evalueres og begrænses [8].

27. Den anden forpligtelse vedrørende opretholdelse og evaluering af en due diligence-ordning finder derimod ifølge ordlyden af artikel 4, stk. 3, i forordning nr. 995/2010 anvendelse inden for selve de rammer, hvori elementerne i en due diligence-ordning indgår. Som følge af de regelmæssige evalueringer, som denne forpligtelse pålægger, påvirker den således, sammenlignet med forpligtelsen i forordningens artikel 4, stk. 2, mere generelt selve den måde, hvorpå en due diligence-ordning fungerer som metode [9], og som logisk set bør være tilpasset en virksomheds erhvervsvirksomhed.

28. Når dette er præciseret, skal det anføres, at den omhandlede forordning ikke definerer begreberne »anvende«, »opretholde« og »evaluere«, der anvendes til at beskrive de forpligtelser, som forordningen pålægger virksomhederne. Den sædvanlige betydning af disse begreber i forbindelse med, at træ eller træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning, lader imidlertid forstå, at de betegner den handling, der består i at anvende, vedligeholde og vurdere en due diligence-ordning.

29. Kommissionen har særligt fremhævet forskellen mellem *opretholdelse* af en due diligence-ordning, som består i at sikre, at foranstaltninger og procedurer som fastsat i artikel 6 i forordning nr. 995/2010 er tilgængelige, en forpligtelse, der påhviler virksomhederne, og *udarbejdelse* af en sådan ordning, hvilket ikke er virksomhedernes ansvarsområde [10]. Det nationale kontor har for sit vedkommende sondret mellem på den ene side *udarbejdelse*, *anvendelse* og *regelmæssig overvågning* af virksomhedens egen due diligence-ordning og på den anden side *anvendelse* af en due diligence-ordning, der udtrykkeligt er udarbejdet af et overvågningsorgan med henblik på den pågældende markedsaktivitet, og som det nævnte organ regelmæssigt kontrollerer den korrekte anvendelse af. Som det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, er det desuden navnlig blevet foreholdt JYSK Ungarn ikke at have en due diligence-ordning, der fungerer under selskabets navn og udtrykkeligt er udarbejdet med henblik på den af selskabet udøvede aktivitet [11].

30. Det noteres i denne henseende for det første, at forpligtelsen til at udarbejde en due diligence-ordning hverken er foreskrevet eller defineret i forordning nr. 995/2010, som udtrykkeligt begrænser virksomhedernes forpligtelser i forbindelse med en due diligence-ordning

[8] – Denne konklusion er nødvendig under hensyntagen til ordlyden af denne artikel 6, hvori der henvises til »oplysninger om virksomhedens lager af træ og træprodukter, som er bragt i omsætning«, og »risikovurderingsprocedurer, der giver virksomheden mulighed for at analysere og evaluere risikoen for, at ulovligt fældet træ eller træprodukter [...] bringes i omsætning«, dvs. handlinger, der er knyttet til den erhvervsvirksomhed, som den pågældende virksomhed udøver i forbindelse med, at det pågældende træ eller de pågældende træprodukter bringes i omsætning.

[9] – Som jeg har forstået det, tilsigtes det med forpligtelsen i artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 995/2010 at undgå enhver specifik risiko for, at den enkelte forsendelse af træ eller træprodukter bringes i omsætning for første gang som værende ulovligt fældet. Derimod tilsigtes det med forpligtelsen i artikel 4, stk. 3, således mere generelt at sikre, at den due diligence-ordning, som virksomheden anvender på hele sin erhvervsvirksomhed, viser sig egnet som metode til at forebygge sådanne risici og især til at opdage svigt i en sådan forebyggelse. Jeg er for at udtrykke det mere enkelt af den opfattelse, at forpligtelsen i artikel 4, stk. 2, kan betragtes som en specifik handling, der gælder for hvert enkelt produkt omfattet af virksomhedens erhvervsvirksomhed, og som er tidsmæssigt betinget af, at produkterne bringes i omsætning. Det er således en enkeltstående handling, for så vidt som den skal udføres, hver gang et produkt bringes i omsætning. Omvendt tilsigtes der med nævnte artikel 4, stk. 3, en generel handling, som ikke gælder for produktet, men for selve metoden. Det er således en regelmæssigt tilbagevendende handling.

[10] – Den juridiske betydning af denne sondring lader forstå, at det er muligt for en virksomhed at efterkomme kravene i forordning nr. 995/2010, hvis den anvender, opretholder og evaluerer en due diligence-ordning, selv hvis ordningen er udarbejdet af en tredjepart. Derimod efterkommer virksomheden ikke disse krav, hvis det er virksomheden selv, der har udarbejdet en due diligence-ordning, uden af den grund at anvende, opretholde eller evaluere den, således som denne forordning kræver.

[11] – Jf. punkt 12 i dette forslag til afgørelse.

til at anvende, opretholde og evaluere en sådan ordning [12]. Det fremgår ikke af begreberne »anvende«, »opretholde« og »evaluere«, at de omfatter virksomhedens udarbejdelse af en due diligence-ordning. Derimod gør anvendelsen af formuleringen »den due diligence-ordning, [virksomheden] anvender]« i modsætning til en »due diligence-ordning, der er udarbejdet af et overvågningsorgan«, i artikel 4, stk. 3, i forordning nr. 995/2010 det muligt at fremhæve forskellen mellem disse aktørers respektive pligter.

31. For det andet påhviler handlinger i forbindelse med anvendelse, opretholdelse og evaluering ifølge ordlyden af artikel 4, stk. 2 og 3, i forordning nr. 995/2010 virksomhederne. Hvad særligt angår forpligtelsen til at anvende en due diligence-ordning er det i henhold til den i artikel 4, stk. 2, anvendte formulering, således som jeg forstår det, ubetinget alene virksomheden, der pålægges en sådan forpligtelse [13]. Med andre ord giver ordlyden af denne bestemmelse ikke en virksomhed nogen som helst mulighed for at unddrage sig denne forpligtelse ved at overdrage den til en anden fysisk eller juridisk person [14].

32. For så vidt som artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 995/2010 skal sammenholdes med artikel 6, stk. 1, heri, synes en sådan samlet fortolkning ikke desto mindre at antyde en vis fleksibilitet ved anvendelsen af visse elementer i en due diligence-ordning, der er omhandlet i sidstnævnte bestemmelse. Hvad for det første angår det element i en due diligence-ordning, som vedrører iværksættelse af »foranstaltninger og procedurer, der giver adgang til […] oplysninger [vedrørende det] træ og [de] træprodukter [fremstillet heraf, som virksomheden bringer i omsætning]«, må det konstateres, at formuleringen af artikel 6, stk. 1, litra a), i forordning nr. 995/2010 ikke gør det muligt at udelukke, at de oplysninger, som virksomheden skal have adgang til, kan indsamles af en tredjepart for den pågældende virksomheds regning.

33. Hvad for det andet angår de elementer i en due diligence-ordning, der i det væsentlige vedrører »risikovurderingsprocedurer« som omhandlet i artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010, noteres, at det i artikel 6, stk. 1, i litra b), andet afsnit, første led, heri, fastsættes, at et af de relevante kriterier i forbindelse med risikovurdering, nemlig sikkerhed for overholdelse af gældende lovgivning, kan omfatte certificering eller andre ordninger, der er kontrolleret af en ekstern part. Hvad angår »risikobegrænsende procedurer« som omhandlet i forordningens artikel 6, stk. 1, litra c), kan sådanne procedurer i henhold til denne bestemmelse omfatte krav om ekstern kontrol. Ordlyden af litra b), andet afsnit, første led, og litra c), lader således, særligt ved anvendelsen af formuleringen »kan omfatte« og »kan omfatte krav om yderligere oplysninger […] og/eller krav om ekstern kontrol«, forstå, at der er tale om muligheder, som er overladt til virksomhedernes skøn, idet disse kan vælge at lade sig bistå af tredjeparter ved anvendelsen af visse elementer i en due diligence-ordning [15].

34. Jeg minder om, at moderselskabet, således som det er blevet klarlagt i retsmødet, foretager procedurerne for risikovurdering og risikobegrænsning for sit datterselskab og meddeler det resultaterne heraf. Den omstændighed, at det ikke udtrykkeligt er udelukket, at de i artikel 6,

[12] – Inden for rammerne af den foreliggende sag og navnlig under hensyntagen til de faktiske omstændigheder i hovedsagen forstår jeg udarbejdelse af en due diligence-ordning således, at en sådan ordning skal udarbejdes af virksomheden selv (uden dog at udelukke, at udarbejdelsen kan forestås af en tredjepart, som udarbejder ordningen i den pågældende virksomheds navn og/eller for dennes regning).

[13] – I den forstand, at denne forpligtelse er knyttet til iværksættelse af foranstaltninger, der skal være baseret på samtlige elementer i en due diligence-ordning.

[14] – Det noteres, at det er ubestridt mellem parterne, at JYSK Ungarn er en virksomhed som omhandlet i forordning nr. 995/2010, således at det i henhold til ordlyden af denne forordnings artikel 4 er et krav, at virksomheden overholder de forpligtelser, der fastsættes i bestemmelsen.

[15] – Hvilket er af stor praktisk betydning, navnlig for virksomheder, der er juridiske personer, og så meget desto mere for koncerner, således som det er tilfældet i den foreliggende sag.

stk. 1, litra a), i forordning nr. 995/2010 omhandlede oplysninger kan indsamles af en tredjepart for virksomheden og/eller i dennes navn, eller at virksomheden i forbindelse med risikovurdering og -begrænsning i henhold til artikel 6, stk. 1, litra b) og c), i en vis udstrækning kan lade sig bistå af tredjeparter, kan imidlertid ifølge ordlyden af denne artikel, sammenholdt med forordningens artikel 4, stk. 2, ikke fortolkes således, at et sådant fravær giver virksomhederne mulighed for at unddrage sig deres forpligtelse til at anvende en due diligence-ordning ved, således som det er tilfældet i den foreliggende sag, alene at have adgang til samtlige elementer i den pågældende ordning. Forpligtelsen til at anvende en sådan ordning som omhandlet i artikel 4, stk. 2, skal nemlig efter min opfattelse fortolkes således, at virksomhederne herved pålægges ansvaret for at træffe passende foranstaltninger for at undgå, at ulovligt fældet træ og træprodukter bringes i omsætning, hvilket i sidste ende forudsætter en proaktiv adfærd fra virksomhedens side.

35. Under disse omstændigheder kan alene den omstændighed at have adgang til elementerne i en due diligence-ordning, under hensyntagen til ordlydsfortolkningen af artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 995/2010, sammenholdt med artikel 6, stk. 1, heri, ikke tillades, eftersom det vil betyde, at en virksomhed helt fritages for at opfylde sin forpligtelse til at anvende en sådan ordning som omhandlet i de nævnte bestemmelser.

36. Hvad angår den anden forpligtelse til regelmæssigt at opretholde og evaluere en due diligence-ordning indeholder artikel 4, stk. 3, i forordning nr. 995/2010, selv om det heri fastsættes, at denne forpligtelse påhviler »[h]ver virksomhed«, ligeledes bestemmelse om en undtagelse, som er angivet ved konjunktionen »bortset fra«, dvs. såfremt en virksomhed anvender en due diligence-ordning, der er udarbejdet af et overvågningsorgan, jf. forordningens artikel 8[16]. Ordlydsfortolkningen af forordningens artikel 4, stk. 3, lader forstå, at et datterselskabs anvendelse af en due diligence-ordning, når denne i det væsentlige opretholdes og evalueres af moderselskabet, bør udelukkes, idet den eneste undtagelse, der er foreskrevet, synes at vedrøre overvågningsorganer.

37. Hvad angår det tilfælde, hvor et datterselskab anvender en due diligence-ordning, der er udarbejdet af et overvågningsorgan, mens moderselskabet er blevet tildelt retten til at anvende den, noteres endvidere, at en sådan situation involverer flere aktører, end forordning nr. 995/2010 udtrykkeligt tillader. En sådan situation er ligeledes ikke udtrykkeligt foreskrevet i denne forordnings artikel 4, stk. 2 og 3, eller artikel 6.

38. Rækkevidden af de forpligtelser, der påhviler virksomhederne, dvs. dels anvendelse af en due diligence-ordning, således at forstå, at virksomheden er ansvarlig for at træffe passende foranstaltninger i overensstemmelse med den pågældende due diligence-ordning, dels opretholdelse og evaluering af den pågældende due diligence-ordning, som det i virksomhedens sted kan overdrages til et overvågningsorgan at foretage, følger derfor efter min opfattelse udtrykkeligt af ordlyden af artikel 4, stk. 2 og 3, og artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010. Det følger ligeledes heraf, at disse handlinger i forbindelse med anvendelse, opretholdelse og evaluering logisk set skal være knyttet til virksomhedens økonomiske aktivitet.

[16] – Denne forskel med hensyn til, hvilken aktør der har ansvaret for at opfylde forpligtelsen, er efter min opfattelse begrundet i betragtning af, at et overvågningsorgan, som er en tredjepart i forhold til en virksomheds erhvervsvirksomhed, angiveligt alene beskæftiger sig med de »rammer«, hvori elementerne indgår (jf. punkt 27 i dette forslag til afgørelse), mens det i henhold til ordlyden af de omhandlede bestemmelser altid er virksomheden, der skal træffe foranstaltninger baseret på disse elementer (jf. punkt 31 i dette forslag til afgørelse).

B. Kontekstuel fortolkning

39. Den kontekstuelle fortolkning af artikel 4, stk. 2 og 3, og artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010 gør det efter min opfattelse muligt at bekræfte rækkevidden af de forpligtelser, der påhviler virksomhederne, således som denne rækkevidde følger af ordlydsfortolkningen af de omhandlede bestemmelser.

40. Navnlig fremgår det i det væsentlige af 12. betragtning til forordning nr. 995/2010, at de specifikke foranstaltninger, der foreskrives i denne forordning, bør være rettet mod virksomheders adfærd. I 16. betragtning forlyder det, at virksomheder, som importerer træ, bør tage passende skridt til at sikre, at ulovligt fældet træ eller træprodukter fremstillet heraf ikke bringes i omsætning på det indre marked. I artikel 2, stk. 2, i gennemførelsesforordning nr. 607/2012 fastsættes »virksomhedens forpligtelse til at opretholde foranstaltninger [...], der henvises til i […] artikel 6, stk. 1, litra a), [i forordning nr. 995/2010] vedrørende hver forsendelse af træ eller træprodukter, *som virksomheden bringer i omsætning*« [17]. Endvidere pålægger denne gennemførelsesforordnings artikel 5, i stk. 1, virksomhederne, at de skal føre tilstrækkelige optegnelser vedrørende indsamling af oplysninger og anvendelse af risikobegrænsningsprocedurer, og, i stk. 2, at de i det væsentlige skal være i stand til at påvise, hvordan de indsamlede oplysninger er blevet kontrolleret, hvordan der er taget beslutning om risikominimering, og hvordan niveauet af risikoen er blevet vurderet.

41. Det fremgår klart af denne sammenhæng, som efter min forståelse ligeledes kræver en proaktiv adfærd fra virksomhedens side, at ansvaret for forpligtelserne i henhold til forordning nr. 995/2010 påhviler virksomhederne i tilknytning til deres erhvervsvirksomhed, som består i at bringe træ eller træprodukter fremstillet heraf i omsætning for første gang på det indre marked. Følgelig kan det efter min opfattelse heraf udledes, at det afgørende forhold er effektiviteten af den beskyttelsesordning, der er indført ved denne forordning, og som har til formål at forebygge, at ulovligt fældet træ markedsføres. Det er logisk, at en sådan ordnings effektivitet ikke kan garanteres, hvis den anvendte due diligence-ordning ikke er tilpasset virksomhedens økonomiske aktivitet, dvs. hvis den ikke er baseret på oplysninger vedrørende virksomhedens økonomiske aktivitet.

42. Selv hvis det måtte blive lagt til grund, at due diligence-ordningen, således som JYSK Ungarn har redegjort for i retsmødet, er tilpasset dette selskabs erhvervsvirksomhed, således at forstå, at de oplysninger, som moderselskabet indsamler for sit datterselskab, ganske rigtigt vedrører de produkter, som datterselskabet aftager, og at risikovurdering såvel som risikobegrænsning foretages på grundlag af disse oplysninger, skal det i denne forbindelse med forbehold af den forelæggende rets efterprøvelse fremhæves, at det ikke er virksomheden selv som omhandlet i forordning nr. 995/2010, dvs. datterselskabet, men derimod dens moderselskab, der anvender due diligence-ordningen som omhandlet i forordningens artikel 4, stk. 2, sammenholdt med artikel 6, stk. 1, heri. Det er nemlig moderselskabet, der træffer foranstaltninger på grundlag af samtlige elementer i due diligence-ordningen, mens datterselskabet blot har adgang til elementerne.

43. Som det fremgår af punkt 40 og 41 i dette forslag til afgørelse, giver den sammenhæng, hvori forordningens artikel 4, stk. 2 og 3, og artikel 6, stk. 1, indgår, imidlertid efter min opfattelse ikke virksomheden mulighed for at unddrage sig denne forpligtelse ved at overdrage den fulde opfyldelse heraf til en anden fysisk eller juridisk person. Med forbehold af en vis fleksibilitet ved

[17] – Min fremhævelse.

anvendelsen af visse elementer i due diligence-ordningen [18] er virksomheden nemlig, som beskrevet i punkt 25, 26 og 34 i dette forslag til afgørelse, fortsat forpligtet til at anvende en sådan ordning, hvilket forudsætter en proaktiv adfærd fra virksomhedens side.

44. I det foreliggende tilfælde kan et datterselskab, der udøver erhvervsvirksomhed uafhængigt, ikke på en måde, der er i overensstemmelse med den ved forordning nr. 995/2010 indførte ordning, overdrage sin beslutningstagen og mere generelt sin proaktive adfærd, såsom risikovurdering og vedtagelse af risikobegrænsende foranstaltninger, til sit moderselskab, som ligeledes udøver erhvervsvirksomhed uafhængigt. Den nævnte ordning pålægger nemlig virksomheden, i det foreliggende tilfælde det pågældende datterselskab, en pligt til at tilpasse sin adfærd med henblik på at undgå, at ulovligt fældet træ eller træprodukter bringes i omsætning på det indre marked for første gang.

45. Når dette er sagt, skal det anføres, at forordning nr. 995/2010 indeholder bestemmelse om, at virksomheden kan fritages hvad angår forpligtelsen til regelmæssigt at opretholde og evaluere en due diligence-ordning, forudsat at den anvender en ordning, der er udarbejdet af et overvågningsorgan [19]. Det fremgår imidlertid klart af den sammenhæng, hvori forordningens artikel 4, stk. 2 og 3, og artikel 6, stk. 1, indgår, at denne fritagelse alene gælder forpligtelsen til regelmæssigt at opretholde og evaluere en sådan ordning. Forpligtelsen til at anvende en due diligence-ordning påhviler derimod altid virksomheden [20].

46. Artikel 8 i forordning nr. 995/2010 finder, som det fremgår af dens overskrift, anvendelse på overvågningsorganer og fastsætter, at et sådant organ kan påtage sig at opretholde og evaluere en due diligence-ordning, som stilles til rådighed for en virksomhed. I denne artikels stk. 2 fastsættes en række specifikke krav til en organisation, for at den kan ansøge om anerkendelse som overvågningsorgan [21]. Den strenge regulering af opretholdelsen og evalueringen af due diligence-ordninger, når disse funktioner varetages af en anden enhed end virksomheden selv, følger af det ansvar, der er forbundet med denne opgave, nemlig at sikre, at den anvendte metode forhindrer, at ulovligt fældet træ eller træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning på det indre marked for første gang. Denne tilgang er begrundet ved den betydning, som beskyttelse mod ulovlig fældning tillægges. Endvidere pålægger nævnte artikel 8 i stk. 1 et overvågningsorgan at kontrollere, at dets due diligence-ordning anvendes korrekt af virksomhederne, og at træffe foranstaltninger, i tilfælde af at en virksomhed forsømmer at anvende ordningen korrekt.

47. Det kan i denne henseende overvejes, om det i den foreliggende sag er muligt at drage en analogi mellem et overvågningsorgan og et moderselskab, der opretholder og evaluerer en due diligence-ordning, som anvendes af dets datterselskab [22]. I praksis kan det ganske vist ikke udelukkes, at enhver enhed inden for en koncern under hensyntagen til den pågældende koncerns økonomiske interesser vil kunne udarbejde en due diligence-ordning og give en anden enhed inden for samme koncern ret til at anvende den, samtidig med at den pågældende enhed påtager sig at opretholde og evaluere ordningen, således som et overvågningsorgan ville gøre det.

[18] – Jf. punkt 32 og 33 i dette forslag til afgørelse.

[19] – Artikel 4, stk. 3, i forordning nr. 995/2010.

[20] – Som det fastsættes i artikel 8, stk. 1, litra a), i forordning nr. 995/2010 »opretholder og evaluerer [et overvågningsorgan nemlig] regelmæssigt en due diligence-ordning som omhandlet i artikel 6 og giver virksomheder ret til at anvende den«.

[21] – Det drejer sig i det væsentlige om kravene om, at en organisation skal have status som juridisk person og være lovligt etableret i Unionen, at den skal have den fornødne fagkundskab og være i stand til at varetage specifikke funktioner, og at den under varetagelsen af sine funktioner skal sikre, at der ikke opstår interessekonflikter.

[22] – Under forbehold af, at det fastslås, at der er tale om en sådan anvendelse, som beskrevet i punkt 25, 26 og 34 i dette forslag til afgørelse.

Det er imidlertid vigtigt, at de krav, der måtte gælde for en sådan enhed, ikke gøres mindre strenge end dem, der er fastsat i artikel 8, stk. 2, i forordning nr. 995/2010 for en organisation, der måtte ønske anerkendelse som overvågningsorgan.

48. Det kan med føje betvivles, om en enhed, der inden for en koncern under hensyntagen til sin fagkundskab og sin kapacitet er bemyndiget til at opretholde og evaluere en due diligence-ordning, således som et overvågningsorgan ville gøre det, faktisk ville underrette de kompetente myndigheder ved betydelige eller gentagne forsømmelser, som enheder inden for koncernen, som den har givet ret til at anvende den pågældende ordning, måtte udvise [23]. Dette er så meget desto mere tvivlsomt, som sådanne enheder tilhører samme økonomiske enhed på grund af nære forbindelser inden for den pågældende koncern. En sådan underretning af de kompetente myndigheder vil nemlig in fine kunne føre til en sanktion, som vil kunne påvirke enhedens økonomiske interesser som helhed. Under sådanne omstændigheder vil det, hvis det i det foreliggende tilfælde tillades, at et moderselskab kan opretholde og evaluere en due diligence-ordning for sit datterselskab, ud fra en forretningsmæssig logik med henblik på at skabe overskud kunne føre til en omgåelse af den ordning, der er indført ved forordning nr. 995/2010.

49. Det skal for fuldstændighedens skyld præciseres, at såfremt et datterselskab anvender en due diligence-ordning, der er udarbejdet af et overvågningsorgan, mens dets moderselskab har fået tildelt retten til at anvende den pågældende ordning, er dette en problematisk situation. Når et overvågningsorgan giver en virksomhed tilladelse til at anvende en due diligence-ordning, påtager det sig nemlig specifikke forpligtelser, som det ikke har, når der ikke foreligger en sådan aftale, og mere generelt når det end ikke har kendskab til en sådan anvendelse. En sådan opsætning viser sig følgelig at være i strid med den ordning, der er indført ved forordning nr. 995/2010.

C. Teleologisk fortolkning

50. Hvad angår den teleologiske fortolkning skal det erindres, at målet for forordning nr. 995/2010 er at bekæmpe ulovlig skovhugst og den tilknyttede handel [24]. Som retsakt, der indgår i området for miljøbeskyttelse, forfølger denne forordning således mere generelt nogle andre mål end dem, som selskaberne forfølger.

51. Det skal i denne forbindelse præciseres, at selv om det i forretningsverdenen er vigtigt at kunne udøve grænseoverskridende virksomhed, tilpasse sig markedsvilkårene og finde afsætningsmuligheder – og det derfor kan være interessant at oprette en koncern, der kan vise sig fordelagtig for sådan virksomhed ud fra et økonomisk synspunkt – er sådanne overvejelser efter min opfattelse ikke særlig relevante på det område for miljøbeskyttelse, som er omhandlet i den foreliggende sag.

52. Forholdet mellem miljøbeskyttelse og selskabsudvikling skal nemlig ganske vist behandles på en sådan måde, at selskabernes vækst inden for det indre marked ikke hæmmes unødigt. Det skal f.eks. undgås at pålægge virksomhederne unødige administrative byrder med hensyn til at indføre nye due diligence-ordninger, hvis de allerede benytter sig af ordninger, der er i overensstemmelse med kravene i forordning nr. 995/2010 [25]. Det er ligeledes vigtigt at yde små og mellemstore virksomheder teknisk bistand og lette udvekslingen af oplysninger for at gøre det lettere for

[23] – I overensstemmelse med de pligter, der i medfør af artikel 8, stk. 1, litra b), i forordning nr. 995/2010 påhviler overvågningsorganer.

[24] – 31. betragtning til forordning nr. 995/2010.

[25] – 18. betragtning til forordning nr. 995/2010.

virksomhederne at opfylde de miljøkrav, der påhviler dem i medfør af denne forordning [26]. Imidlertid må hensyn til selskabernes interesser, navnlig de økonomiske fordele, som disse har ved at anvende samme due diligence-ordning, på ingen måde gå forud for miljøbeskyttelseshensyn eller fritage virksomhederne for forpligtelsen til at udvise fornøden omhu i overensstemmelse med kravene i nævnte forordning.

53. I denne henseende tilsigtes det med de foranstaltninger, der er indført ved forordning nr. 995/2010, at opnå et resultat, som er i overensstemmelse med de mål, der forfølges med denne forordning. Virksomhederne bør nemlig »tage passende skridt til at sikre, at ulovligt fældet træ og træprodukter fremstillet heraf ikke bringes i omsætning på det indre marked [...] ved hjælp af en række foranstaltninger og procedurer til at mindske risikoen for, at ulovligt fældet træ og træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning på det indre marked« [27]. Virksomhederne er med andre ord forpligtet til som led i deres erhvervsvirksomhed at opnå et bestemt resultat, nemlig at bringe risikoen for, at ulovlig fældet træ og træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning, ned på et ubetydeligt niveau. Forpligtelsen til at udvise fornøden omhu i overensstemmelse med artikel 4, stk. 2 og 3, og artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010 kan følgelig sidestilles med en forpligtelse til at opnå et bestemt resultat.

54. Dels skal forpligtelsen til at anvende en due diligence-ordning anses for at være opfyldt, hvis virksomheden er i stand til at godtgøre, at anvendelsen har gjort det muligt for virksomheden at opnå det tilstræbte resultat, ved at påvise, hvordan de indsamlede oplysninger er blevet kontrolleret ud fra risikovurderingskriterierne, jf. forordningens artikel 6, stk. 1, litra b), hvordan der er taget beslutning om risikominimering, og hvordan virksomheden har vurderet niveauet af risikoen [28].

55. Dels kan forpligtelsen til regelmæssigt at opretholde og evaluere en due diligence-ordning med henblik på at opnå de tilstræbte resultater anses for at være opfyldt, hvis det ved relevant dokumentation godtgøres, at enten virksomheden selv eller et overvågningsorgan har foretaget regelmæssige tilsyn [29] for at kontrollere, om en due diligence-ordning fungerer korrekt i overensstemmelse med forordning nr. 995/2010.

56. Denne konklusion bestyrkes af den omstændighed, at overtrædelse af forbuddet mod omsætning på det indre marked af ulovligt fældet træ eller træprodukter fremstillet heraf sanktioneres i henhold til det af medlemsstaterne fastsatte [30]. Sanktionerne er imidlertid rettet mod virksomheder som omhandlet i forordning nr. 995/2010, eftersom de forpligtelser, som denne forordning pålægger, påhviler virksomhederne.

57. Kommissionen har imidlertid forklaret, at tilblivelseshistorien for forordning nr. 995/2010 vidner om et ønske om at give virksomhederne en vis fleksibilitet med hensyn til valget af en due diligence-ordning. Det fremgår nemlig af forslaget til denne forordning, at selv om EU-lovgiver fra starten havde ønsket at pålægge virksomhederne et strengere krav, nemlig udarbejdelse af en due

[26] – 25. betragtning til forordning nr. 995/2010.

[27] – 16. betragtning til forordning nr. 995/2010.

[28] – Artikel 5, stk. 2, i gennemførelsesforordning nr. 607/2012.

[29] – For så vidt angår overvågningsorganet skal det præciseres, at dette ligeledes er underlagt regelmæssige tilsyn fra de kompetente myndigheders side i medfør af artikel 8, stk. 4, i forordning nr. 995/2010.

[30] – 27. betragtning til forordning nr. 995/2010 samt artikel 4, stk. 1, og artikel 19 heri.

diligence-ordning [31], blev dette ønske opgivet under lovgivningsprocessen, idet virksomhederne blev givet en mulighed for at vælge mellem deres egen ordning, en due diligence-ordning leveret af et overvågningsorgan og en ordning leveret af en tredjepart [32].

58. Imidlertid kan denne mulighed for at vælge at anvende en due diligence-ordning, der leveres af en tredjepart, som ikke er et overvågningsorgan – i det foreliggende tilfælde en anden enhed inden for en koncern – i modsætning til hvad Kommissionen har gjort gældende, efter min opfattelse ikke fritage virksomheden for dens forpligtelse til at opretholde og evaluere den pågældende due diligence-ordning. Som jeg har redegjort for ovenfor [33], ville en sådan fortolkning være i strid med såvel ordlyden af som sammenhængen for de omhandlede bestemmelser, hvorefter alene overvågningsorganer, der er anerkendt af Kommissionen og underlagt regelmæssige tilsyn ved de kompetente myndigheder i medlemsstaterne, kan påtage sig disse forpligtelser. Heraf følger, at lovgivers mål om ikke at pålægge virksomhederne at udarbejde en due diligence-ordning ikke er afspejlet i dennes beslutning om at fritage dem for forpligtelsen til at opretholde og evaluere den due diligence-ordning, de anvender. Opfyldelse af dette mål skal efter min opfattelse forstås som en mulighed for at anvende de due diligence-ordninger, der er foreskrevet i forordning nr. 995/2010, såsom eksisterende overvågningsordninger under national lovgivning eller frivillige effektstyringsmekanismer, forudsat at disse ordninger opfylder kravene i forordningen [34], dvs. due diligence-ordninger, som efter deres karakter ikke er udarbejdet af de virksomheder, der anvender dem.

59. Denne mulighed må under hensyntagen til målene for forordning nr. 995/2010 ikke forstås således, at der gives mulighed for alene at have adgang til en due diligence-ordning, der leveres af en hvilken som helst tredjepart, herunder en tredjepart, der tilhører samme koncern, som opretholder og evaluerer den pågældende ordning. Endvidere er den konklusion, hvorefter datterselskabets adgang til elementerne i en due diligence-ordning, der er udarbejdet af et overvågningsorgan, men som moderselskabet er blevet tildelt retten til at anvende, ikke kan tillades under hensyntagen til målene for denne forordning, tillige nødvendig af de grunde, som jeg har redegjort for ovenfor [35].

60. For fuldstændighedens skyld skal jeg ligeledes anføre, at den forelæggende ret ganske vist har henvist til en situation, der involverer et moderselskab på den ene side og dets datterselskab på den anden side. Imidlertid er det efter min opfattelse vigtigt, at den lære, der skal drages af denne sag, således som jeg allerede ved flere lejligheder har redegjort for i forbindelse med ovenstående ræsonnement, ikke udelukkende er begrænset til den økonomiske forbindelse mellem de to pågældende enheder. En sådan lære bør mere generelt gælde for alle eksisterende forbindelser og opsætninger inden for koncerner. Forordning nr. 995/2010 definerer nemlig ikke begrebet »moderselskab« (og heller ikke begrebet »datterselskab«), men derimod begrebet »virksomhed«, som defineres i forhold til, hvilken erhvervsvirksomhed enheden udøver, og ikke i forhold til, hvilke økonomiske forbindelser den har til andre enheder. Det er således efter min opfattelse

[31] – Jf. artikel 3, stk. 2, i forslag til Rådets og Europa-Parlamentets forordning om fastsættelse af krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning, KOM(2008) 644 endelig af 17.10.2008.

[32] – Rådets begrundelse for dets stillingtagen ved første behandling, interinstitutionel sag: 2008/0198 (COD), 5885/4/10 REV 4 ADD 1.

[33] – Jf. punkt 24-38 og 40-49 i dette forslag til afgørelse.

[34] – Artikel 4, stk. 3, andet punktum, i forordning nr. 995/2010.

[35] – Kravene om at udvise fornøden omhu blev yderligere skærpet i forbindelse med vedtagelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/1115 af 31.5.2023 om tilgængeliggørelse på EU-markedet og eksport fra Unionen af visse råvarer og produkter, der er forbundet med skovrydning og skovforringelse, og om ophævelse af forordning (EU) nr. 995/2010 (EUT 2023, L 150, s. 206), som herefterdags i artikel 12 navnlig fastsætter et krav om, at operatørerne skal »oprette« due diligence-ordninger. Som Kommissionen har bekræftet i retsmødet, er operatørerne i medfør af denne nye forordning underlagt strengere krav om at udvise fornøden omhu. Denne ændring var i det væsentlige betinget af, at det måtte konstateres, at reglerne i forordning nr. 995/2010 havde begrænset virkning i forhold til såvel operatørerne som overvågningsorganerne.

retligt mere begrundet at anlægge en tilgang, der ikke er strengt begrænset til forbindelsen »moderselskab/datterselskab«, med henblik på at behandle den omhandlede situation, navnlig af hensyn til en korrekt retspleje [36].

61. Endelig er de forhold, som jeg har redegjort for ovenfor, efter min opfattelse tilstrækkelige til at besvare det spørgsmål, som den forelæggende ret har forelagt Domstolen. Det er følgelig ufornødent at undersøge parternes argumenter med hensyn til, hvorvidt de nationale regler på due diligence-området henhører under strengere beskyttelsesforanstaltninger som omhandlet i artikel 193 TEUF. En sådan undersøgelse forekommer mig så meget desto mindre fornøden, som det nationale kontor, således som det har bekræftet i retsmødet, har foreholdt JYSK Ungarn at have overtrådt den forpligtelse, der påhviler dette selskab i dets egenskab af virksomhed i henhold til artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 995/2010, sammenholdt med artikel 6, stk. 1, heri.

62. Henset til det ovenstående er jeg af den opfattelse, at artikel 4, stk. 2 og 3, sammenholdt med artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 995/2010 skal fortolkes således, at disse bestemmelser er uforenlige med den omstændighed, at en virksomhed, der er et selskab, som tilhører en koncern, har adgang til de i denne forordnings artikel 6, stk. 1, omhandlede elementer i en due diligence-ordning, som opretholdes og evalueres af et andet selskab inden for samme koncern, eller som er udarbejdet af et overvågningsorgan som omhandlet i nævnte forordnings artikel 8 og anvendes af dette andet selskab. Selv om det ikke er udelukket, at der kan være tale om en vis bistand fra en tredjepart ved anvendelsen af elementerne i en due diligence-ordning som omhandlet i denne forordnings artikel 6, stk. 1, skal virksomheden udvise en proaktiv adfærd, i forbindelse med at den træffer foranstaltninger i henhold til den pågældende due diligence-ordning. Alene den omstændighed at have adgang til elementerne i due diligence-ordningen er imidlertid ikke i overensstemmelse med de krav, der følger af samme forordning.

IV. Forslag til afgørelse

63. Henset til det ovenstående foreslår jeg Domstolen at besvare det af Fővárosi Törvényszék (retten i første instans i Budapest, Ungarn) forelagte præjudicielle spørgsmål således:

»Artikel 4, stk. 2 og 3, sammenholdt med artikel 6, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 995/2010 af 20. oktober 2010 om fastsættelse af krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning,

skal fortolkes således, at

disse bestemmelser er uforenelige med den omstændighed, at en virksomhed, der er et selskab, som tilhører en koncern, har adgang til de i denne forordnings artikel 6, stk. 1, omhandlede elementer i en due diligence-ordning, som opretholdes og evalueres af et andet selskab inden for samme koncern, eller som er udarbejdet af et overvågningsorgan som omhandlet i nævnte forordnings artikel 8 og anvendes af dette andet selskab.«

[36] – Denne tilgang er ikke i modstrid med maksimen om »one case at a time«, men har blot til formål at indkredse, hvilke forhold der har reel juridisk betydning for besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål, der er forelagt Domstolen i denne sag.